

Выкарыстанне ручнікоў

Ручнік адносіцца да тых прадметаў народнага мастацтва, якія належаць і мінулай, і сучаснасці. Ручнік суправаджаў і суправаджае чалавека праз усё жыццё — ад нараджэння да смерці. Папулярнасць яго нязменная, патрэба ў ім адчувальная.

Найбольш часта ручнік выкарыстоўваецца ў вясельным і пахавальным абрадзе. І гэта не выпадкова: і смерць, і шлюб успрымаюцца як пачатак новага этапу, новага становішча ў жыцці. А ручнік як кладка паміж гэтымі нязведанымі светамі.

У вясельнай абраднасці ручнік выкарыстоўваецца часта. Такая павяга відаць таму, што яму надаецца засцерагальная функцыя. Ён з'яўляецца заступнікам, абаронцам роду і адначасова пасрэднікам паміж двума сямейнымі кланамі.

Выкарыстоўваецца ручнік у наступных этапах

вясельнага абраду:

- ☞ У час запоенаў і заручынаў
- ☞ У час вячання
- ☞ Абвязваюць свата і дружкоў
- ☞ Для вясельнага каравая
- ☞ Для вячальных абразоў

У **пахавальным абрадзе** ручнік ужываўся на працягу ўсяго цыкла абрадавых дзеянняў. Ён як бы злучаў свет жывых са светам памерлых, куды накіроўваецца нябожчык, якому і там неабходна ахова і клопат родзічаў. Выкарыстоўвалі ручнік у наступныя моманты пахавання:

- ☞ На ручніках спускалі труну ў магілу
- ☞ Ручнік пасцілалі на дно труны
- ☞ Ручніком пакрывалі труну
- ☞ Ручнік вывешвалі на акно
- ☞ Ручнік павязвалі на надмагільны крыж.

Пахавальны ручнік меў ярка выражаныя адметнасці. Арыентаваны ён быў сціпла. Пераважна палосамі чырвонага колеру. Чырвоны колер — сімвал жыцця. Шырыня паласы як своеасаблівае паведамленне пра заканчэнне жыццёвай дарогі. Таму паласа арыенту была зусім вузкая. Так арыентаваны ручнік нельга было выкарыстоўваць у вясельным абрадзе.

У нашай мясцовасці і па сённяшні дзень быццё звычай **упрыгожваць ручнікамі прыдарожныя засцерагальныя крыжы**.

На сённяшні дзень у калекцыі музея сабрана 49 ручнікоў. Кожны з іх адметны і непаўторны. Даследаванне ручнікоў, узораў іх аздаблення паказвае іх значэнне як каштоўнай гісторыка-этнаграфічнай крыніцы, якая дазваляе паглыбіць нашы ўяўленні аб асаблівасцях матэрыяльнай і духоўнай культуры нашых землякоў, а таксама інфармуе аб практычнай значымасці для асэнсавання, далейшага развіцця і выкарыстання ў наш час лепшых традыцый арыентальнай творчасці.

Сардэчна запрашаем!

Прапануем наступныя экскурсіі:

“Працэсы апрацоўкі лёну і ткацтва”

“Наш забыты фартушок”

“Асаблівасці аздаблення ручнікоў у залежнасці ад іх выкарыстання”

“Жаночы строй”

“Дэкаратыўна-прыкладное мастацтва нашага краю”

Наш адрас:

Брэсцкая вобл.,

Бярозаўскі раён

Г. Белаазёрск, вул. Будаўнікоў, 10

Тэлефон: 8-016-43-28-5-82

Этнаграфічны музей

«Лянок»

**Экскурсія
“Бабулін куфар:
ручнікі”**

ДУА «Гімназія г. Белаазёрска»

Сцежхамі у полі ўздоўж дарожных даляў
вышытыя розна ручнікі ляжалі,
белыя, даўгія — гэтак у час мяцелі
студзень каля хатаў чысты снег насцеле.
А на іх рукою вышыты жаночай
сіня валонкі з махамі ў вяночак,
галубок і птушкі, ягады каліны,
нагаткі, рамонткі, гошчы юргіні.
На канцах карункі тонкім навуценнем
альбо пераплетам фрэндзі зіхацелі.
У покуці павесіць, на абраз у хату,
альбо перакінуць цераз плечы свату
ручніка такога не ўстыдно дзяўчыне,
значы з працавітых, каля поўна скрыня,
няхай наглядаюць і сваты, і госці —
колькі вышыванай, любай прыгажосці.

Ларыса Геніюш

Віды ручнікоў

Уцірачы Ручнікі ўтылітарнага прызначэння. Але іх аздаблялі прымянялі самыя разнастайныя спосабы аздаблення: вышыўка, ператыканне, карункавае аздабленне.

Ручнікі-ўцірачы пераважна ткалі даволі-такі даўгімі, каб уся шматлікая сям'я магла ім выцерці рукі і твар, асабліва падчас ранішняга ўмывання.

Ручнік-трапач

Па-першае, ручнік выкарыстоўваўся ў якасці лямак для пераносу цяжкасцей, а ніткі з вузельчыкамі служылі для фіксацыі прадметаў, па-другое, трапач быў своеасаблівым сродкам для пакарання дзяцей, якія свавольнічалі і не чулі матчыных просьбаў супакоіцца. Гэты ручнік таму заўсёды вісеў ля прыпечка, каб быць пад рукамі.

Іх аздабленне

Вясельныя

Выкарыстоўваліся ў вясельным абрадзе. Самая вялікая калекцыя. Ручнікі надзвычай прыгожа аздаблялі не толькі вышыўкай, але і карункамі, і прошвай.

У нашай мясцовасці распаўсюджаны самы разнастайны арнамент ручніка: кветкавы, геаметрычны, раслінны, арніталагічны

Арнамент выконваў не толькі эстэтычную, але і інфармацыйную функцыю. Вось як можна прачытаць ўзор з арніталагічным арнаментам.

Голуб ідзе за галубкай – першае знаёмства хлопца з дзяўчынай, каханне толькі пачынаецца. Дзве птушчкі, павернутыя галоўкамі адна да адной – каханне ў самым росквіце. Калі ж вышытыя птушчкі павернутыя ў розныя бакі – каханне без узаємнасці.

Набожнікі

З гадамі страціліся ярка выражаныя адметнасці арнаментавання такіх ручнікоў. Цяпер ён выконвае не столькі функцыю абярэга, колькі дэкаратыўную, таму на абразы вешаюць самы прыгожы ручнік.

Набожнік, якому болей за сто гадоў